

– szeretni – elfáradni? Ha nincs Jézus, nem is igen hinném. Ahogy csak mikroszkóppal látom a molekulákat, oly semmi lennék Isten előtt. Van nekem jelentőségem ebben az óriási világban?

Egy csecsemőnek, egy gyereknek, egy iparosnak, egy tanítónak, egy kivégzett tanúságtevőnek döntő jelentősége van a világban – válaszol Karácsony üzenete. Akkora jelentősége van, hogy általa emberek serege mentődhet meg, akkora jelentősége van, hogy e semmisségnek Isten külön, személy szerint, el nem múló életet ad. Bizonyosabb bizonyítékot nem kaphattunk volna rá. Felírhatta volna Isten a szivárványra, kiformálhatta volna hegyekből, beleszóhette volna a szél szüntelen zúgásába: ember, gondom van rád, szeretlek – s ez maradt volna állandó természeti csoda. Isten mást tett. Ember született, aki után ugyanolyan félve nézett az anyja, mint saját anyánk bármelyikünk után. Akinek a bölcsője felett valószínűleg ugyanolyan közömbösen hunyorogtak a csillagok és aki életében, nem egyszer, ugyanolyan leverve tette egymásra kezeit, mint akár melyik emberfia. Ez az Ember végül azt is megérte, hogy Isten tökéletesen és végérvényesen elhagyta őt, egyszóval átélhette azt, amit mi, emberek, életünk nehéz idején, keservesen megszenvedünk, ami ugyanúgy a fájdalom, a kétkedés és értetlenség kiáltásait adja szánkra, mint Neki. Isten azonban megdicsőítette ezt az emberméretű Embert, hogy bátorságunk legyen utána menni. Az Első után, aki csak bízott Atyjában, mi, sokadikak, akik már tudjuk, hogy Isten megmenti a benne bízókat.

Megismerni, hogy szerethessünk – ki tud ennél jobbat? Bízni eme élettörvény létrehozójában – van-e más lehetőség? A nagy törvények egyszerűek, de az ember kicsi. Bizonytalannak lenni, fáradni szabad. Jézus sem tudta elkerülni ezt. Kétségbeesni, vergődni is szabad. Jézus is tette. De lemondani a szeretetről nem szabad. Elmondhatom az érzéseimet, elmondhatom tudatlanságomat, hogy legjobb igyekezzetem ellenére sem vagyok képes belátni valamit. Csak ne szűnjek meg szeretni, akkora tűzből, amekkora éppen csak van, mert különben kihül körülöttem a világ.

Egy születése mindenkinek van. Ennek a születésnek az erejében élünk több-kevesebb évtizedig. Becsülnünk kell ezt a születést, mert ettől kaptunk lehetőséget arra, hogy részesedjünk az Életben. Hogy alapfokon elkezdhesünk ismerni és szeretni. De valamikor, még egyszer, meg kell születnünk úgy, hogy ezután már az örömhír ismerete és szeretete határozza meg az életünket. Úgy, ahogyan annyi újrászületett, ismét megszületett elődünk életét határozta meg. A tanúságtevőket. Ők

azok, akik a kérdésre: ember hová mégy? – így válaszolnak: megyek tanúságot tenni a szeretetről, és ezt hittel mondják akkor is, ha a szél nagy erővel ostromolja szeretetlángjukat. Elszorulhat a szívünk, amikor a történelmen végigvonuló parányi fények pislákolását látjuk, mert bizony nagy dráma az, ami a világban a Gyűlölet és a Szeretet, a Halál és az Élet között folyik, de a véglegességben felragyogó, ki nem alvó fények adjanak erőt saját szeretetünk mindenkori izzításához.

Mire születünk? Hogy elképzeljük és elkezdjük a Szeretet életét és továbbfolytassuk azt a Mennyek Országában.

Mire születtem? Arra, hogy megszülettem és majd elmúló testem talaján kigyúljon a szeretetem, és az engem újjáteremtő Isten majd véglegesen odaadja nekem az Ő Házában.

HABOS LÁSZLÓ

MINDEN ÉRV ELLENÉRE

A szombat esti istentiszteletet követően, az ifjúsági csoportból néhányan, mint oly sokszor az év folyamán, el-sétáltak a közeli parkba. A hatalmasra nőtt vadgesztenyefák lombos ágai alatt sokszor folytattak nyugodt hangnemű beszélgetéseket, melyek esetenként érzelmeiktől túlfűtött eszmecezerévé váltak. Olykor a fiatal pap prédikációjában elhangzott merész kijelentésen, máskor egy hír értékű beszámolón, – mellyel általában Karesz lepte meg alkalmi hallgatóságát – melyet a messzi városból – ahol mint kollégista élte diákéveit –, hozott magával hétvégeként. Így történt azon a kora nyári szombat estén is. A magas, göndör hajú Karesz, amikor Zsuzsa, az énekkar frissen megválasztott új vezetője éppen az akkordos-füzetében lapozgatott – a másnapi szentmisére keresgélt áldozás alatti énekeket – , halkan, de mindenki számára érthetően elmesélte, hogy egyik fiatal erdőmérnök ismerőse, a februári behívásakor megtagadta a sorkatonai szolgálat teljesítését, amiért börtönbe zárták. A máskor megszokott gyors hozzászólások ez alkalommal elmaradtak. Karesz várt egy rövid ideig, s mivel látta, hogy senki sem kíván azonnal hozzászólni az elmondott információhoz, saját véleményét ismertette. Ismerőse tettével egyetértő megjegyzése meglepte hallgatóságát. Kocka, a pad háttámlájának támasztotta gitárját, és kissé megemelt kézzel gesztikulálva, határozottan hangot adott ellenvéleményének. A kissé köpcös fiút azért nevezték el társai Kockának, mert bámulatos ügyességgel pillanatok alatt rakta ki a Rubik-kockát. Egyébként a matematikusnak készülő Balázs, mert akadtak, akik ezen a néven szólították, azzal érvelt, hogy a Katolikus Egyház mindedig

nem tiltotta meg híveinek a katonáskodást. A köpcös fiú véleményével akkor ott többen egyetértettek, köztük a szeplős arcú Péter is, aki a legjobban bólogatott hittanos csoporttársa érvelésére. – Tényleg, mivel indokolta tette az erdőmérnök ismerősöd? – szegezte a kérdését az éppen egy a feje fölül leszakított gesztenye-falevével babráló Karesznek. A faipari iskola hallgatója gondolkodás nélkül válaszolta: – A lelkiismeretére hivatkozott.

– Na hiszen, a lelkiismeret, az aztán a megfoghatatlan. – folytatta a beszélgetést Péter, miközben bal tenyerét a hozzá legközelebb álló fa vastag törzsére helyezte.

– Miért? – kérdezte a barna hajú, nyúlánk, ügyesen fofizó Robi, avagy Roberto, ahogyan társai közül többen is nevezték.

– Mert az olyan, mint, amikor... – hirtelen megakadt mondandójában, körbenézett, látszott rajta, hogy keresi magában a szavakat, majd miután levette kezét a fatörzsről, és beletúrt göndör hajába, kissé akadozott hangon folytatta: – ...függöny mögé bújik el valaki. Tudják, hogy ott áll az illető, de nem ismerik fel.

– Ez hülyeség!... – szolt közbe Kata, aki a kopott padon ült, s figyelmesen hallgatta a fiúk beszélgetését, majd folytatta: – ...a lelkiismeret az, komoly dolog.

– Igen, igaza van Katának – helyeselt Grafit. Egyébként a magas fiú mindig helyeselte a lány hozzászólásait. Szerelmes volt a rövid hajú, mindig mosolygós széparcú lányba.

– A fenéket, hülyeség!... – fakadt ki Péter, majd jobb lábát, melyet a rozsdás vaskorláton tartotta, levette, és egy lépést a lány felé tett, s annak szemébe nézve folytatta: – ...az emberek annyi hülyeséget csinálnak, s tudják jól, hogy hülyeséget csináltak, sőt egyesek tisztában vannak azzal is, hogy bűnt követtek el, mégsem lelkiznek rajta.

– Talán éppen ez a baj, hogy sokan nem hallgatnak a lelkiismeretük szavára: – vágott közbe Szilvi, aki Kata mellett ült, s miután megigazította orrán előrecsúszott szemüvegét, Péter arcára tekintett. Csend lett, valahogy hirtelen elfogytak az érvek és ellenérvek. Péter órájára pillantott, majd átemelte lábát a vaskorláton. Miután néhány lépést tett, visszafordulva közölte a társasággal, hogy hazamegy, de megjegyezte, hogy legközelebb folytathatná a témáról a beszélgetést. Jó éjszakát kívánt, és elindult. Miután a fiú távolodó alakját elnyelte a sötétség, a lányok is felálltak a padról. A fiatalok maradék csoportja elindult a hold fényében gyengén megvilágított, betonlapokkal fedett járdán. A Szentés fivérek, akinek otthona szintén a vasútállomáson túli utcák egyikében volt, na és Grafit, – aki viszont pontosan az ellenkező irányban lakott – örömmel sietett hazakísérni a lányokat. Mindvégig, amíg a rövid hajú lány házának kapujáig nem értek, a magasra nőtt fiú folyamatosan sorolta a kiszemelt lány véleményével egyetértő érveit... Egy héttel később, a szentmise végét követően – miután a fiatal pap békés távozásra szólította híveit – a

templomkertben összegyűltek a fiatalok. Péter mellett ott állt atyai unoka-testvére Ferenc, aki papnak tanult, és harmadéves szeminarista volt. A szeplős fiú elhívta közeli lakásukba a legutóbb félbemaradt beszélgetés résztvevőit. Karesz hiányzott egyedül, ő nem látogatott haza azon a hétvégén. A családi ház nagy-szobájában, ahol helyet találtak maguknak a fiatalok, Péter, mint házigazda magához ragadta a szót, és elmondta, hogy őt meggyőzte unokatestvére arról, hogy mennyire helytelen dolgot cselekedett a börtönbe került fiatal erdőmérnök. Majd megkérte a papnövendéket, hogy ismertesse érveit a templomi hittanos csoport jelenlevő tagjai számára is. A fiatal szeminarista beszélt az egyház feladatáról és szerepéről híveinek hitéletében. Fontosnak gondolta az egyház tanításának maradéktalan betartását, minden egyháztagnak számára. Amíg beszélt a háta észrevétlenül belesüppedt a műbőr fotelbe. Amikor hosszúra nyúlt mondandója a hallgatóság számára egyértelműen az érvek ismételtetésébe torkollott, Kocka tőle szokatlan módon megszólalt: – De ugye az egyház Jézus tanítását közvetíti a híveknek?

– Természetesen. – válaszolta gyorsan Ferenc. Balázs az asztal mellett ült, nem nézett fel, miközben jobb kezének ujjával a mintás terítő rojtos szélét babrálta.

– Jó, mert ugye Jézus az ellenségszeretetről is tanított? – tette fel gondolkodás nélkül újabb kérdését a fürge ujjú, köpcös fiú.

– Igen, úgy kell élnünk, hogy ne legyenek ellenségeink. – Talán nagyapáink, nem követték Jézus tanítását, hogy a második világháborúban kellett harcolniuk!? – vágta közbe a barna haját feltűnően hosszúra növesztett Sanyi.

– Nem, a háború az, más! – hangzott fel a gyors válasz a pap-növendék szájából.

– Dehogy más! – emelte fel határozottan hangját a rövid hajú Kata.

– De a háború az, más! – hangoztatta véleményét széplősarcú fiú.

– Igaza van Péternek! – kiáltotta közbe a focista srác, aki a kanapén foglalt helyet.

– Dehogy van igaza! – igyekezett hangoztatni ellenvéleményét Grafit, miközben a széparcú lányra pillantott. Szinte a fiú véleménynyilvánításával egyszerre kiáltott fel hangosan Péter – Elég, hallgassuk Ferencet, és jelentkezzen, aki hozzá akar szólni, rendben! – miközben a magasba emelt kezét lassan visszaengedte az asztalra. Hirtelen csend lett a szobában, s az addig egymással farkasszemet néző tekintetek is megpihentek a fiatal szeminarista kék szemén. Ferenc arcára ekkor halvány pír szökött, miközben a fotelba süppedt hátát kiegyenesítve előre hajolt.

– A háborúban harcolni kell, ez hazafias kötelessége mindenkinek! – folytatta határozott hangon az eszme-cserét.

– Ölni is? – tette fel hirtelen a hallgatóságnak cseppet sem ártatlan kérdést, az eddigi hozzászólásokból kima-
radt szemüveges lány.

– Ha kell igen! – válaszolta bizonytalanra vált hangon
a fiatal szeminarista.

– Az jézusi cselekedet? – kérdezte Grafit, miközben
tágra nyitott szemét feltűnően a papnövendékre he-
lyezte.

– Lehet, hogy nem igazán jó, de nem bűn! – folytatta a
szó-párbajt Ferenc.

– Szerintem az! – vágta vissza határozottan a kérdést
feltevő fiú, miközben egy kisebb papírlapot tett maga
elé az asztalra.

– Szerintem nem az! – hangoztatta kitaróan véleményét
a szeminarista.

– Így van, az nem bűn! – szólt közbe unokatestvére vé-
delmében Péter, aki közvetlenül a fotel mellé helyezett
támlás széken ült.

– Igaza van Péternek. – jegyezte meg Roberto, miköz-
ben hátát a falnak támasztva a távoli kanapén ült, s on-
nan figyelte barátját.

– De... – szerette volna folytatni a vitatkozást az ügye-
sen rajzoló fiú, amikor...

– Szerintem pedig ez meddő vita, fejezzük be, és mond-
játok meg végre, hogy milyen dalokat énekeljünk hol-
nap a szentmisén! – vágta közbe Zsuzsa, miközben ki-
nyitotta térdére csúsztatott gitárakkordos füzetét.

– Hagyjad most ezt Zsuzsa! – kiáltott az énekkarveze-
tőre Szilvi, majd folytatta: – Jó lesz az a mi legutóbb
volt.

– Na, azt nem lehet! – fakadt ki a lehurrogott lány.

– Akkor legyen, ami két héttel ezelőtt volt. – jegyezte
meg Grafit, miközben a mellette helyet foglalt rövid
hajú lányra pillantott. Miután nem szólt hozzá más,
Zsuzsa bosszúsán legyintett egyet, s összeszorított fogai
közt halkán motyogta: – Jó, hát legyen. –, majd vászoni-
tarisznyájába süllyesztette dalos füzetét.

– Nos akkor bűn, vagy nem bűn háborúban embert ölni?
– tette fel újra az örök kérdést a kényszeredett rövid
csendet követően a matematikusnak készülő fiú.

– Bűn! – hangoztatta határozott állásfoglalását a hosszú
barna hajat viselő lány.

– Nem! – vetette oda a szobapáfrány takarása mögül Sa-
nyi.

– Szerintem ez lelkiismereti kérdés. Hallhattátok, Péter
és Ferenc számára nem bűn, ja és Szilvi szerint sem –
mondta miközben tekintete végigsiklott a társaságon és
megpihent a hosszú hajú lányon, majd folytatta: –, amíg
Kocka szerint pedig igen. – igyekezett ily módon az ál-
láfoglalások képviselőire mutatni a rövid hajú lány,
miközben tekintetét a mellette levő fiúra helyezte.

– Meg szerintem is! – kiáltotta közbe Grafit, majd hoz-
zátette: – Ahogyan, annak a mérnök fiúnak is az, tudjátok,
aki a börtönben van – s közben meredten a lány arcát
nézte.

– De most nincs háború, értsétek meg, most senkinek
sem kell, senkit sem megölnie! – tette hozzá a papnö-
vendék.

– Igaz! – hangoztatta egyetértését Péter.

– De lehet háború, akár holnapután, vagy esetleg egy év
múlva. – jegyezte meg a széparcú lány, miközben elpi-
rult arccal a falon függő feszületre nézett.

– Akkor, aki nem akar, az majd a levegőbe lő, aki akar
az meg az ellenségre irányítja fegyverét. – jelentette ki
Roberto, aki a heverő szélén ült, s rövid mocorgásba
kezdett.

– Ha mindenki a levegőbe lő, az ellenség katonái pedig
nem lelkeznek ilyen dolgokon, akkor? – tette fel halkán
igazából magának az újabb kérdését Kocka.

– Azok között is lehetnek keresztények. – szólalt meg
könyökével az asztalra támaszkodó szemüveges lány.

– Na ez megint meddő vita! – fakadt ki ismét az ének-
kar-vezető.

– Tényleg, a harcmezőn, mi a pap dolga? – kérdezte ár-
tatlan szemekkel a focista.

– Tényleg a papok is lőnek, vagy nekik csak a sebesül-
teknek kell feladniuk az utolsó kenetet? – érdeklődött,
tekintetét a szeminaristára helyezve Grafit.

– Hülye vagy! – vágta közbe Zsuzsa.

– Miért?...

– Tényleg? – kérdezte egyszerre az asztal mögött egy-
más mellett ülő két lány. A fiúk némán fészkelődtek a
székeken. Péter a fejét vakarta. Sanyi felállt, s kissé el-
tolta székét a szobanövény mellől, majd visszaült he-
lyére.

– A pap kezében is lehet puska? – kérdezte Szilvi meg-
szeppeven, mivel az olyan természetellenes dolognak
tűnt számára.

– A harcmezőn a pap nem rohangál puskával! – jelen-
tette ki Péter.

– De ha nem kellene keneteket adogatnia, akkor lenne
puskája, meg lövöldözne ugye? – tette fel provokatív-
nak szánt kérdését Grafit, miközben ceruzáját a papír-
lapra helyezte.

– Talán. – felelte halkán Ferenc. Nem akart önmagával
ellen-tétbe kerülni, mivel a haza védelmét minden ál-
lampolgár számára kötelező érvényűnek gondolta. S ez
irányú gondolatát már hangoztatta a jelenlevők előtt.

– Na, ez így hülyeség! – próbált ellenkezni unokatest-
vével Péter.

– Hagyjuk a papokat, csinálják csak a dolgukat! – vágta
közbe Kocka, s mindkét kezével hajába túrt.

– Mit? – kérdezte a rövid hajú lány, miközben a lelkesen
rajzoló fiúra pillantott.

– Buzdítsák katonának a híveiket. – mondta elhúzva
szája szélét Grafit, miközben a mellette ülő lány elé
tolta az asztalon hevert papírlapot. A sebtében készült
rajzon egy arc nélküli, miseruhába öltözött papot látott
a lány, géppisztollyal a hátán. A mosoly oly hirtelen
tűnt el Kata arcáról, ahogyan az megjelent a rajz

megpillantásakor. Fejét ismét a fiú felé fordította. Hoszszan néztek egymás szemébe. A fiú örült a pillanatnak, s a leány sem bánta. Az érzelmektől hevült tekintetek mögött a kérdés fontosságának súlya nehezedett a fiatalokra.

– Talán mindenkinek magának kell eldöntenie, hogy miként vélekedjen és cselekedjen a kérdésben. – jelentette ki nyugodt hangon Balázs, miközben karójára pillantott.

– Igen, de úgy vélem, nagy hiba lenne, ha nem követnétek az egyház tanítását. – mondta határozott hangon Ferenc.

– De mi a tanítás? – tette fel kérdését a beszélgetéshez ritkán hozzászóló Sanyi.

– Békében nem kell az emberölés gondolatával foglalkozni. – folytatta a lecsillapodottnak látszott vitát Péter.

– Nem érted a kérdést? – kérdezte a válaszadóra tekintve a kérdést feltevő halk szavú fiú.

– Dehogynem érte, csak nem akar válaszolni. – felelte elhalkuló hangon, szemét ismét a mellette ülő lányon felejtve Grafit.

– Mindegy az idő majd mindent megold. – szólt utoljára Kocka, miközben a szobaajtó felé lépett...

Meglehetősen gyorsan vége lett a nyárnak. Szeptember első hetének vasárnapján, az istentisztelet végén ismét összegyűltek többen a hittan csoport tagjai közül a templomkert szélén magasodó harangláb mellett. Néhányan az új tanév kezdetéről beszélgettek, amikor a szemüveges lány megkérdezte társait, hogy mit hallottak a szentmiséről távolmaradt fiúkról. A lány jól tudta, hogy három csoporttársa is kapott sorkatonai szolgálatra behívóparancsot a nyár végén.

– Péter katona, valahol a Bakonyban folyik a kiképzése. Tudom, mert többször is beszéltem az öccsével. – válaszolt az énekkar vezetője.

– Grafittal mi van, tud róla valaki valamit? – kérdezte remegő hangon, miközben igyekezett izgalmát rejtve tartani a rövid hajú lány.

– Ő is katonáskodik az újpesti laktanyában. – jegyezte meg az időközben a fiatalok csoportjához csatlakozó focista fiú. A széparcú lánynak nem sikerült lepleznie meglepettségét. Zavartan elfordította fejét a harangláb tövében nőtt fenyőfa felé.

– Képzeljétek a Sanyi börtönben van! – kiáltotta Szilvi, miközben a csoport elé lépett, majd folytatta: – Éppen most mondta anyukámnak Sanyi édesanyja sírva, hogy a fia nem vonult be katonának. Azt mondta szüleinek, hogy a katonai szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen a jézusi tanítással. A lelkiismeretére hallgatva inkább vállalja a börtönbüntetést. – mire a lány befejezte mondandóját, mindannyian a templom lépcsőjén álló asszonyok felé fordították tekintetüket. Látták a síró édesanyját, az őt vigasztalni igyekvő asszonyok gyűrűjében. Visszafordították fejüket, és szótlánul nézték a megdöbbenés vonásait egymás arcán. A rövid hajú,

széparcú lány, miután akaratán kívül egy hangos sóhaj hagyta el ajkát megszólalt: – Nem gondoltam volna a Sanyiról, hogy így dönt! – majd rövid csendet követően, miután kinyitotta könny-cseppekkel telt szemét, s fel-emelte fejét, egészen a templom-tető tetőcserepei fölé emelkedett vaskeresztre tekintve folytatta: – az Úr legyen velem!

WEÖRES SÁNDOR

NEM SZÁNDÉKOM

Nem szándékom, hogy kérjelek a jóra.
Perzselő szomjat kelteni a jóra: ezért jöttem.
Nem szándékom, hogy hívjalak a jóra.
Korgó éhet kelteni a jóra: ezért jöttem.
Nem szándékom, hogy kérjelek és hívjalak.
Ha nem iszol meg engem: torkod lángot vet.
Beled összefacsarodik, ha nem eszel meg engem.
Nem kérdem: akarsz-e követni.
Választhatsz köztem és kínod között,
S a kint választani gyáva vagy – igen gyáva.
Nem tervem, hogy vonjalak a jóra.
Lépést sem teszek érted.
Nem tervem, hogy várjalak a jóra.
Magad kívánsz jönni hozzám.
Hogy vonjalak és várjalak: nincs oly jelem.
Kicsiny vagyok, mint a porszem.
Szolgád vagyok, de meggörnyedsz előttem.
Királyom vagy, de meg kell görnyedned előttem
Mert ostobán bántál hatalmaddal – igen ostobán.
Kicsiny vagyok, mint a porszem,
S az Atya megnevez engem,
S az Anya karján visz engem,
Mert szomjat fakasztok benned a jóra,
Mert éhet támasztok benned a jóra:
Mert hiába hívtak téged a jóra.

HAMVAS BÉLA

ÜNNEP ÉS KÖZÖSSÉG... (RÉSZLET)

Az erőszak mindig és minden esetben és mindenkinek tilos. Még akkor is tilos, ha az ember általa semmi előnyhöz sem jut, ha szegény marad, akkor is, ha az ember nem tud mást tenni, mint erőszakot használni. Akkor is, ha az erőszakhoz kényszerből nyúl, nincs más lehetőség és kell és muszáj. Akkor is, ha az ember elhagyja magától uralmat, dicsőséget, hírt, gazdagságot, úgy használja, hogy meg törve engedelmeskedik annak az emberfölötti erőnek, amely alkalmazni kényszeríti. Még akkor is, ha a felelősséget érte tudatosan vállalja, sőt ha magára veszi az erőszak használatáért járó büntetés egész súlyát. Még akkor is, ha az ember világos